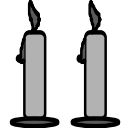

שבת קודש
חיי שרה
שבת מברכין
מפטירים
"והמלך דוד זקן בא בימים"
(מלכים א' א' – א')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
שנה שנים עשר גיליון מספר 9
ה' תשס"ז

חשמונאים (שעון חורף)
כניסת השבת: 16:23
יציאת השבת: 17:20

מהלכות ברכת הריזו עפ"י שו"ע סימן רטז' ופוסקים אזורנים

הקדמה

כתב הטור על כולם אם אמר בורא מיני בשמים יצא. לכן על דבר שהוא מסופק בו מה הוא מברך בורא מיני בשמים. והוסיף בבית יוסף כי כך כתבו התוספות. ובמרדכי סימן קמ"ז כתב שיש מי שסובר שאם הוא מסופק אם הבושם מין עץ או מין אדמה, מברך "שהכל" שהרי על הכל אם אמר "שהכל" יצא והרב רבי משה מקוצי - בעשין כז' הלכות ברכת הריח, היה אומר שיברך בורא מיני בשמים וכן כתב הרמב"ם בפרק ט' מהלכות ברכות הלכה ה', וכן ההלכה.

כתבו התוספות לגבי ברכת הריח על דבר העומד לאכילה, שזה דווקא כשלקחו להריח בו או לאוכלו ולהריח בו אבל אם אכלו ולא נתכוון להריח בו, אלא שברך אגב העלה ריח אינו מברך. ובאתרוג של מצווה כתב אבי העזרי המריח בו מברך, ואילו הרב רבי שמחה כתב שאין הדרך להריח בו והמריח בו אינו מברך.

כתב הטור בשם הרב מאיר מרוטנבורג, על אגוז מוסקט מברך "שנתן ריח טוב בפירות" כיוון שפרי העץ הוא, הרי הוא כמו אתרוג. וכן על ריח קנה וקינמון וכיוצא בהם מברך "בורא עצי בשמים". בבית יוסף כתב כי נראה שהטעם שהוא מחלק בין ברכת ריח של האגוז לברכת הריח של קנה וקינמון הוא משום שאגוז הוא עיקר הפרי וקנה וקינמון אינם עיקר פרי.

אולם הרא"ש כתב שמברך עליהם "ברוך שנתן ריח טוב בפירות" כיון שעיקרם לאכילה הרי זה כאתרוג.

עוד כתב הטור - כתב גאון שאותם וורדים שקורין רוז"ש מברך עליהם ברוך שנתן ריח טוב בפירות, ולעומת זאת הרמב"ם כתב הוורד והלבונה והמסטיכי וכיוצא בהם בורא עצי בשמים וכתב הרא"ש שכן נראה לו, מפני שבוודאי אינם פרי, שהרי אין עיקרן לאכילה.

ומי הוורד כיון שיוצאים מן הוורד יש לברך עליהם בורא עצי בשמים, וכתב בבית יוסף כי כך הם דברי הרא"ש וכן כתב הרמב"ם בפרק ט' מהלכות ברכות. אולם הראב"ד חולק עליו ואומר שאינו מברך על מי הוורד אלא מיני בשמים. וכתב רבנו יונה שנראה לו שטעמו של הראב"ד הוא מפני שיש ספק אם על מי הוורד שאינם באים מן העץ עצמו אלא מהפרי הנברא בתוכו ואפשר לברך "בורא עצי בשמים", והיות ויש ספק בברכתו, מברך בורא מיני בשמים. ומסכם הבית יוסף שלהלכה נוקטים שברכתו "בורא עצי בשמים", כיון שהרמב"ם והרא"ש מסכימים לדעת זו.

פירוש הלכות

א. אם היה פרי ראוי לאכילה, כגון אתרוג ותפוח או פרי אדמה שמריח ריח טוב מברך - "הנותן ריח טוב בפירות". באלה רבה כתב שצריך לומר "אשר נתן" בלשון עבר. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה) ואם בירך עליו "בורא מיני בשמים", יצא. (ילקוט יוסף ג')

ב. במה דברים אמורים כשנטלו להריח בו או לאכלו ולהריח בו, אבל אם נטלו לאכלו ולא נתכוון להריח בו, אע"פ שהוא מעלה ריח טוב אינו מברך. (מרן בשו"ע)

ג. אף שכתב מרן שברכת - "הנותן ריח טוב בפירות" לפרי הראוי לאכילה, מנהיגו לברך על לימון חמוץ מאוד שאינו ראוי לאכילה ברכת "הנותן ריח טוב בפירות", מפני ששם פרי עליו. (ילקוט יוסף ג')

ד. כשנטלו לאכלו ולהריח בו על איזה מהם יברך תחלה, לדעת האליה רבה כשהריח והאכילה הוא בפרי אחד מוטב לברך על הריח תחילה, מפני שהנאתו קרובה, שתיכף כשאוחז אותו בידו מריח ואחר כך יברך על האכילה. ובפרי מגדים נתן עצה אחרת בזה והוא שיברך על האכילה מבלי שיכוון ליהנות מהריח, ויטעם קצת מן הפרי, ואחר כך יברך ברכת הריח ויריח. (משנה ברורה)

ה. בין שהריח בעץ או בעשב או בפרי בעל ריח טוב אם אמר - "בורא מיני בשמים" יצא. לכן על כל דבר שהוא מסופק בו, מברך בורא מיני בשמים. מפני שלשון ברכה זו כוללת הכל כמו ברכת "שהכל" שכוללת כל מיני אכילה ושתייה. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

ו. לדעת כמה מהאחרונים אם בירך על הריח "שהכל" יצא, מפני שברכה זו פוטרת אכילה ושתייה שהנאתם מרובה, ובוודאי שתפטור ריח שהנאה מועטת, אולם לדעת ה' מגן גבורים" אפילו בדיעבד לא יצא, מפני שברכת "שהכל" נתקנה רק על אכילה ושתייה. (משנה ברורה) ובילקוט יוסף ג' כתב שיצא ידי חובה.

ז. על אגוז מוסקט ועל קני"ה - שהוא קינמון ועל קלא"ו - שהוא ציפורן וכל בשמים שהם לאכילה, אף שהם מיני בשמים היות ועיקרם לאכילה אם רוצה להריח בהם מברך "הנותן ריח טוב בפירות". (מרן בשו"ע ומשנה ברורה) ויש מהאחרונים שמפקקים לעניין הציפורן וסוברים שטוב יותר לברך על ריחה "בורא מיני בשמים" (משנה ברורה)

ח. המריח בקפה כתוש וחס שריחה נודף ואדם נהנה מריחו כשמריח בו מברך "הנותן ריח טוב בפירות". (משנה ברורה)

ט. על הורד, מברך בורא עצי בשמים. (מרן בשו"ע) אף על פי שהורד ראוי לאכילה ע"י מרקחת כמבואר בסימן רד', בכל זאת לא מברכים על ריחו "אשר נתן ריח טוב בפירות" כיון שאין עיקרו עומד לאכילה אלא להריח לכן מברכים עליו "בורא עצי בשמים". (משנה ברורה)

י. על הקינמון שהוא "עוד הנדי" - עץ בושם הבא מארץ הודו כי "עוד" הוא עץ בערבית ו "הנדי" הכוונה מארץ הודו ששם גידולם מברכים עליו "בורא עצי בשמים" (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

יא. ועל מי הורד, היינו בין מי הלחלוחית שיצא מן הורד ע"י סחיטתו ובין מה שיצא על ידי שנשרה ונתבשל במים מברכים עליו "בורא עצי בשמים". (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

יב. על הלבונה הוא קטף היוצא משרשי עץ והמצטייך הוא מין עץ ששרף שלו נותן ריח טוב וכיוצא בהם מברכים עליו "בורא עצי בשמים". (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

יג. על ההדסים, על פרחי הדסים, הוורדים והיסמין, ועל שיבה, ציפורן וקינמון מברכים "בורא עצי בשמים". על הרודה, נענע ונרקיס מברכים "בורא עשבי בשמים". (ילקוט יוסף ג')

יד. על "ריחן" התימני יש שהוא מין עץ ויש שהוא מין עשב, מי שאינו בקי בדבר, יברך עליו "בורא מיני בשמים" (ילקוט יוסף ג')

טו. על שמן אפרסמון מברך בורא שמן ערב. (מרן בשו"ע) זהו הצרי בלשון המקרא וחותרים העץ ומקלפים אותו ונוטף שמן ממנו ומוזכר בש"ס הצרי אינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף. (משנה ברורה) מפני שנמצא בארץ ישראל, קבעו לו ברכה בפני עצמה להורות על חשיבותו ואם בירך בורא עצי בשמים יצא בדיעבד. (משנה ברורה)

טז. טוב לברך על הריח בשבת ויר"ט, כדי להשלים מאה ברכות. והמטייל בגינתו בשבת ויר"ט, ומתכוון להריח מהשושנים והפרחים שבגינה, מברך ברכת הריח, ולא חוששים שמא יתלשם בשבת ויר"ט. (ילקוט יוסף ג')

אמרי בינה - אמרי זוז"ל בשבז המידות הטובות

גדולה צדקה שבה נשתבח דוד מלך ישראל, שנאמר (שמואל ב ח טו): "ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו".

גדולה צדקה שבה נשתבח שלמה המלך, עליו השלום, שנאמר (מלכים א י ט): "ויהי ה' אלוקיך ברוך אשר חפץ בך לתתן על כסא ישראל באהבת ה' את ישראל לעולם וישמך למלך לעשות משפט וצדקה".

גדולה צדקה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר (תהלים פט טו): "צדק ומשפט מכון כסאך". גדולה צדקה שבה נשתבחו ישראל, שנאמר (דברים ו כה): "וצדקה תהיה לנו". גדולה צדקה שבה עתיד הקדוש ברוך הוא להשתבח ביום הדין, שנאמר (ישעיה ה טז): "ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה". גדולה צדקה שהיא מלוה לעושה בשעת פטירתו מן העולם, שנאמר (ישעיה נח ח): "והלך לפניך צדק כבוד ה' יאספך".

גדול החסד שבו נבנה העולם, שנאמר (תהלים פט ג): "עולם חסד יבנה" (מכילתא בשלח טו יג). לכן ידבק האדם במידת הנדיבות שגורמת כל הטובות האלה. (עפ"י אורחות צדיקים - שער הנדיבות)

פנינים לפרשת שבוע

סדרי עדיפות

"וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם אֶל עֶבְדוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל אֶשֶׁר לוֹ שֵׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי" (כד-ב) הנה מנהגם של רבים בעולם, שכאשר הם עומדים להלוות ממון לחברם, הריהם חוקרים ודורשים אחרי יושרו, נאמנותו וכושר הפירעון של הלווה ורק לאחר שאין לו עליו כל ספק, הריהם מלווים לו את הממון. וכן כאשר הולכים הם למנות אדם שיהיה אחראי על ניהול מפעלם או רכושם. לעומת זאת בענייני יהדות, כאשר הם באים לקנות בשר כשר, תפילין, או כל תשמיש אחר של קדושה – אינם מקפידים כל כך ונוטים לתת אמון בכל אחד.

לעומת זאת, לא כך נהג אברהם אבינו ע"ה. אף על פי שהיה אליעזר "זקן ביתו המושל בכל אשר לו" - אדם אשר לידו מסר את הפיקוח על כל רכושו וממונו מתוך אימון מלא – בכל זאת, כאשר הגיעו הדברים לעניין של יהדות, של בחירת אשה מתאימה בשביל יצחק בנו, אזי אין הוא סומך עוד על דברתו של אליעזר, אלא דורש הוא ממנו שבועה חמורה: "שים נא ירך תחת ירכי..."

העיקר בעשיית המצוה

"...וַתֵּרֶד הַעֲיָנָה וַתְּמַלֵּא כְּדָה וַתַּעַל: וַיֵּרֶךְ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ..." (כד' - טז' יז') מדוע רץ העבד לקראתה: מפרש רש"י - לפי שראה שעלו המים לקראתה. מסביר הרמב"ן שהראיה לפרוש רש"י היא שלהלן כאשר היא משקה את הגמלים נאמר "ותשאב" ואילו כאן לא נזכרה כלל שאיבה, מכאן שהמים עלו לקראתה ולא הייתה צריכה כלל לשאוב.

אולם צריך להבין מדוע המים לא עלו לקראתה כאשר באה לשאוב לגמלים? מסביר זאת בעל "קדושת לוי" כאשר באה לשאוב את המים בראשונה, הרי עשתה זאת עבורה וכיוון שהייתה צדקת נעשה לה נס והמים עלו לקראתה, אולם כאשר באה לשאוב לגמלים הרי נתכוונה למצות גמילות חסד ואז רצו מן שמים שתעשה במו ידיה את כל פעילות המצווה, לכן המים לא עלו לקראתה משום שהתאמצותו וטרחתו של האדם בשעת קיום המצווה חשובות עד מאד בעיני הקב"ה.

על פי הסבר זה של בעל "קדושת הלוי" יתכן להבין את מאמר חז"ל שתיניק בטרם נולד לומד את כל התורה כולה ולאחר שנולד בא מלאך וסוטר על פיו ושוכח את כל התורה כולה. (נידה ל:) כוונת חז"ל לומר לנו, שאדם עם היוולדו ניטע בו כוח השכחה גם במה שקשור לענייני תורה וקיום מצוות. במטרה שיתאמץ בשעת קיום התורה והמצוות ולא יבוא לו הדברים בקלות, שכאמור לעיל, שחביבה כלפי שמיא ההתאמצות בקיום המצווה. (מבוסס על אהבת קדומים)

פרנסת בני ביתו

"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנָיו עֶרְב... (פרק כד' - סג') "לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה" פרושו לטייל בין האילנות והשיחים. אולם הגמרא במסכת ברכות דורשת ש "לשוח" הוא מלשון תפילה, כמו שכתוב בתהלים "תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו" ואף למדו מכאן שיצחק תיקן לישראל את תפילת מנחה. אולם יש מחכמי ישראל המפרשים את המילה "לשוח" מלשון נטיעת שיחים ואילנות, ואומרים כי יצחק אבינו ע"ה הקדים לנטוע אילנות ושיחים, כדי שיהיה בידו לפרנס את בני ביתו. וכן פסק הרמב"ם בהלכות דכות ה' - יא' - "דרך בעלי דעה שיקבע לו האדם מלאכה המפרנסת אותו תחילה...ואחר כך ישא אשה". (פרפראות לתורה)

שמירת הלשון

(על פי חפץ חיים השיעור היומי)

כאשר כשאדם פונה לחבירו בבקשת עזרה, כספית או כל עזרה אחרת, עליו להיזהר ולא לציין שידוע לו שאחרים נעזרו על ידו, אלא אם כן אותו חבר ידוע, כמי שמעריך את פירסומה של עובדה זו.

כלל זה מבוסס על החשש שאנשים אולי אינם מעוניינים בפרסום מעשי הצדקה שלהם, היות ועל ידי כך עלול להתעורר זרם בלתי פוסק של פניות ובקשות עדרה. כשאדם מזכיר שפלוני קיבל תרומה מאותו אדם, בכך הוא מגלה שפלוני סיפר על כך לאחרים וכתוצאה מכך עלולה להתעורר בלב התורם תרעומת כלפי פלוני.

כשמזכירים את העובדה שמישהו נעזר על ידי אותו אדם לצורך קידום בקשת התמיכה הנוכחית, ולא כדי לעורר טינה, הרי זה אבק רכילות.

שואל ומשיב

שאלה: פירות וירקות שהם גידולי מים בלבד, האם יש לברך עליהם ברכתם, "פרי העץ" ו "פרי האדמה", או צריך לברך עליהם "שהכל"?

תשובה: בפירות וירקות שגדלו בעציץ שאינו נקוב, יש לדון אם יש לברך עליהם כברכתם, או לא. החיי אדם כלל נא סימן יז כותב: אחד מחמשת מיני דגן שגדל בעציץ שאינו נקוב ועשה ממנו פת, אינו מברך עליו המוציא לחם מן הארץ, שאין זה נקרא ארץ. כמובא בירושלמי כלאים סוף פרק ז', לכן יש לברך עליו בורא מיני מזונות. ומכל מקום מברך לאחריו ברכת המזון, כמובא במסכת ברכות מז: והוסיף שנראה לו שהוא הדין שאינו מברך על גידוליו בורא פרי האדמה, שאין אדמה אלא המחובר לקרקע...וצריך עיון בפירות האילן של עציץ שאינו נקוב אם מברך בורא פרי העץ, אם נקרא פרי ואם נקרא עץ.

אף שלשון הירושלמי ה"ל היא לשון ספק, אפשר לומר שכוננת החיי אדם כמו שכתב מרן החיד"א בספר יעיר און מערכת ב' כלל לח, שלשון בעי בירושלמי אינו בהכרח לשון ספק, אלא ששאל בפני חכמים.

לעומת זאת כתב בחידושי הרש"ש פסחים לו: שלפי מה שאמרו בברכות מז: שעל פת של עציץ שאינו נקוב מברך ברכת המזון, נראה שהוא הדין לברכת המוציא לחם מן הארץ. ולפי זה הוא הדין שעל פרי אדמה שגדל בעציץ שאינו נקוב מברך בורא פרי האדמה. וכן העלה בספר "קרבן אורה", כי מלשון המשנה ברכות מ: על דבר שאין גידולו מן הארץ מברך שהכל נהיה בדברו, משמע שעל הגדל בעציץ שאינו נקוב מברך בורא פרי האדמה, שמכל מקום גידולו מן הארץ הוא. וכן העלה למסקנה ב "פתח הדביר" חלק ב' - רג', וכן הסכים ה "שדי חמד" בכללים מערכת כ' - ק'.

אולם לגבי גידולי מים בלבד נראה שמכיוון שאין שום יניקה מהקרקע, שהמים מפסיקים בין הזרעים לקרקע, אין לברך על גידולי המים ברכת הפירות והירקות, אלא ברכת "שהכל", כדין כמהין ופטריות שאף על פי שהם גדלים בקרקע הואיל ואינם יונקים מן הקרקע צריך לברך עליהם שהכל נהיה בדברו, כמבואר בברכות מ: וכפסקו של הרמב"ם בפרק ח' מהלכות ברכות הלכה ח', ובטור ושלחן ערוך סימן רד סעיף א'.

הן אמת שבש"ת "נחפה בכסף" חלק יורה דעה סימן ה' פסק, שאסור מדרבנן לזרוע בשביעית בתוך צלוחית מים עם מעט עפר, משום שדינו כזרוע בעציץ שאינו נקוב, אולם בנידון שלנו שאין שם אפילו מעט עפר אלא מים בלבד אף הם יודו שמותר לזרוע באופן כזה בשביעית. וכן פסק בספר "השמיטה" חלק ב' שהזריעה במים בלבד מותרת בשביעית.

אמנם בסתם פירות וירקות שנמצאים בשוק אין לחוש שמא אינם אלא גידולי מים, שהרי הדבר ידוע שהרוב הגדול של הפירות והירקות הם גידולי קרקע, וכל דפריש מרובא פריש, ואין בזה חשש איסור של ברכה שאינה צריכה שעובר על לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא.

סיכום: פירות או ירקות שגדלו בעציץ שאינו נקוב, מברך עליהם כברכתם, "העץ" או "אדמה". בסתם פירות וירקות שנמצאים בשוק אין לחוש שמא הם גידולי מים. ופירות או ירקות שידוע שהם גידולי מים, מברכים עליהם "שהכל". ואם בירך עליהם ברכתם "העץ" או "האדמה", יצא ידי חובתו בדיעבד. (ש"ת יחוה דעת חלק ו סימן יב')

גדולי ישראל

רבי שלמה הכהן מראדומסק - תפארת שלמה - בן רבי דוב צבי הכהן. רבותיו המובהקים היו: רבי משה אהרן, רבה של קוטנה, ורבי אברהם מפיטרוקוב בעל שו"ת "ברית אברהם", רבי מאיר מאפטה, רבי פישל מסטריקוב, רבי יחזקאל מקוזמיר ואחרים.

בשנת ה - תקצד' נתקבל כרב בראדומסק, שהפכה למרכז חסידי חשוב. דברי תורתו, צורת דבורו וניגוניו משכו לבבות אלפים.

הרבי רבי בונים מפשיסחא העיד עליו כי חכמת שלמה פועמת בחובו. אלפים הסתופפו בצלו, אולם הוא שאף לסגל חסידים אנשי סגולה בעלי מוח, את כולם עורר ללמוד התורה ולעבודת השם, וכבר בא אליו רב אחד וביקש ממנו סגולה שלא יכשל בהלכות פסח, סגולתי מנוסה ובדוקה השיב לו הרבי, למד את הלכות הפסח עד שתהיינה שגורות בפיך ואז תהא בטוח שלא תכשל בהן. חיבר ספר גדול בן שני חלקים "תפארת שלמה", על התורה והמועדים. נלב"ע בכט' אדר תרכ"ו ולו שלשה בנים, צדיקים מפורסמים, רבי אריה לייב, רבי צבי מאיר, ורבי אברהם יששכר.

סיפור השבוע

דברי סוחר היין שיצאו מן הלב נכנסו ללב האיש, והעירו בו געגועים אל אשתו ובניו, וכאשר הסתיימה השיחה ביניהם, אומנם לא אמר לו האיש מאומה, אולם החליט בלבו לחזור עם הסוחר לעיר פראג.

הסוחר שהה בעיר "פריסבורג" עוד מספר ימים לצורך עסקיו וכשסיים את עסקיו ועמד לצאת מהעיר, הודיע לו הסוחר האבוד כי שקיבל את עצתו ורצונו להתלוות עימו בדרך חזרה ל"פראג".

סוחר היין נאות להתעכב בעיר עוד לילה, הוא וכל העגלות הטעונות חביות יין, מינים ממינים שונים, זאת על מנת לאפשר לו לסדר את ענייניו, ואחר כך נסע איתו יחד חזרה לפראג.

בלילה ההוא צרר הסוחר האבוד את כל חפציו, ולקח איתו את כספו, לא הרבה רק מאה זהובים, זה מה שהצליח לחסוך מיום שבא לכאן לעיר "הגר". ומכיוון שליבו היה חרד על כספו, שהשיג בעמל רב ומתוך עבודה קשה בבית מסחר יין גדול בעיר "פריסבורג", צרר אותו במטפחת, שם בכלי וקשר לו חוט דק ותלה על צווארו מתחת לכותנתו כדי להסתירו מעיני בני אדם.

בבוקר השכם בא אל סוחר היין, והם יצאו מהעיר ונסעו לדרכם בעגלות הכבדות, שהיו רתומות לסוסים גדולים ואבירים. בעלי העגלות שהיו כולם גויים, ישבו במקום השמור להם בקידמת העגלה, וסוחר היין והוא ישבו על מקום שהוכן להם מראש, זה ליד זה. כאשר התחיל המסע ונעתקו העגלות ממקומן, גבר חששו של הסוחר האבוד לכספו, כל רגע היה ממשמש בו בידיו, ולא הסיח דעתו ממנו אף לרגע. כשהתרחקו מהעיר מהלך של כשלוש שעות, ונכנסו לתוך יער גדול, המשתרע על עשרות מילין לאורך ולרוחב, גדלה מאוד דאגתו לאוצרו, מחשש שמא יגזלו אותו מידו בדרך הזו שיש בה גייסות של שודדים והיא מלאת סכנות...

ברכות

מזל טוב לדרור אדר ודבורה טייכר הי"ו ולכל בני משפחותיהם משפחות אדר וטייכר, לרגל אירוסיהם. יהי רצון שיזכו לחופתם בקרוב ויזכו להקים בית כשר ונאמן בישראל המושתת על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת לך לך הם:

1-ג' 2-ד' 3-ד' 4-ג' 5-ד' 6-ב' 7-ב' 8-ב' 9-ג' 10-ג' 11-א' 12-ב'
הזוכה בהגרלת הפתרונות פרשת לך לך היא: אביגיל בן טוללה הי"ז

תקציר משבוע שעבר: בעיר פראג חי סוחר בן תורה, שבתחילה מצבו הכלכלי היה טוב ויכול היה לכלכל את משפחתו, והנה הגיעו ימים קשים, מצבה הכלכלי של המשפחה הורע עד שהגיעה ל"פת לחם". מאחר ובעיר מגוריו לא מצא מקום עבודה יצא הסוחר לעיר "הגר" הסמוכה לעיר "פראג", כדי להשיג פרנסה למשפחתו. אף שהמרחק בין הערים לא גדול, בתנאי התחבורה של פעם נחשב הדבר כנדידה למרחקים.

בימים הראשונים, שלח מכתבים לבני ביתו מדי פעם בפעם, כי נפשו הייתה קשורה בנפשם, אולם ברבות הימים, הלך הקשר ונחלש כי טרוד היה בחיפוש פרנסה, שלא הייתה מצויה בשפע. בתחילה לא שמו בני ביתו את ליבם לעובדה שמזה זמן לא מגיעים מכתבים, אבל עם הזמן הרגישו בכך והתחילו לדאוג לו. אשתו שאלה את פי עוברי הדרכים, אולי ייודע לה שמץ של מידע על בעלה שנעלם לו. אולם כל מאמציה היו לשווא.

בני המשפחה ניסו להעלים את צערם מעיני זרים, ולא רצו שיפורסם הדבר בעיר, אבל לא הועיל. חברי בית הדין שבקהילה שמעו על כך והשתדלו לגלות עקבות הסוחר ההוא, שידעו היה כאיש ישר וטוב הוא ואין זה סתם שנעלם, אולם למרות הניסיונות הרבים הצלחה לא הייתה להם והם העלו חרס בידם.

המשך משבוע שעבר: לאחר זמן מה יצא סוחר יין יהודי, אחד מן הסוחרים הגדולים של העיר פראג, לעיר "הגר", כדי לקנות שם יין לכבוד חג הפסח.

בדרכו עבר דרך העיר "פריסבורג", בלכתו ברחובות העיר ההומיה בא לקראתו הסוחר האבוד מ"פראג", אשר נחשב כבר מזמן למי שאינו בחיים. ברגעים הראשונים לא האמין סוחר היין למראה עיניו, וחשב אולי טועה הוא, אך כאשר זה ניגש אליו ונתן לו שלום, התברר לו כי טביעת עינו לא הטעתה אותו. שמח סוחר היין מאד, וראה ב"מקרה" זה את יד ה', שהקרה לפניו את האיש, שנעלם מאשתו ובני ביתו זה כמה שנים, למען הביא על ידו ישועה לאישה העגונה.

התחיל סוחר היין לדבר איתו, להסביר לו פנים ולקרבו, ובדברם הלכו אט אט והגיעו אל האכסניה, ישבו על יד השולחן, והמשיכו לספר זה עם זה. סוחר היין הראה לו פנים שוחקות והמשיך לדבר איתו בכל מיני נושאים עד שנתגלגלה השיחה על אשתו וילדיו, וזה היה הרגע שאפשר היה לדבר אל ליבו שיעזוב את ארץ הניכר וישוב לביתו.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

מורי ורבי יעקב (מימון) בן ר' משה וסולטנה חורי ע"ה	יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל	צבי אלימלך בן ירחמיאל הכהן ז"ל
מנשה בן רחמה בן פורת ז"ל	דוד בן מיוס כרסנתי ז"ל	מישאל בן אביגיל פוזיילוב ז"ל
רוברט עזריאל קרמר ז"ל	יצחק אייזיק בן יקותיאל זוסא חיה פרקש ז"ל	
יפה בת מרים פוזיילוב ז"ל	ליזה בת רחל גאפסו ז"ל	מרגלית בת צביה דנחי ז"ל
רחל בת מסעודה אלבז ז"ל		

ת.נ.צ.ב.ה.א

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

חיילי צה"ל והאזרחים הפצועים במלחמה בצפון ובדרום	יעקב בן ריבה (רעיה) הי"ו	אברהם בן מסעודה אמיר הי"ו	אליהו בן מרים לוי הי"ו
בן ציון יונה בן אביגיל חנה הי"ו	זינה בת בואנו ניאזוב הי"ו	נירית בת מזל אהרוני הי"ו	שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב הי"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים יקרים, כאשר חזר אברהם עם יצחק בנו מניסיון העקידה, נתבשר על ידי הקדוש ברוך הוא כי בת נולדה לבתואל, וכי היא מיועדת ליצחק. חלפו שלש שנים, יצחק ישב בבית מדרשו של שם ועבר ולמד תורה, ואברהם ידע, כי הגיע הזמן להוציא את רבקה מבית אביה ולהביאה לאוהלה של שרה.

השביע אברהם את אליעזר שתי שבועות: א - שלא יקח ליצחק אשה מבנות הכנעני. ב - שילך לארם נהריים ויבקש לו אשה משם.

התעצב אליעזר אל לבו, כי רוצה היה ביצחק עבור בתו, ושאל: אולי לא תרצה האשה ללכת אחרי, האם אחזיר אותה לשם?

ענה לו אברהם: "הישמר לך פן תשיב את בני שמה" - יצחק עולה תמימה ומקודש לשמים, וחלילה להוציאו לחוץ לארץ. קיווה אליעזר שאם כן יוכל להשיא ליצחק את בתו. אולם אברהם שהבין את ציפיותיו, מיד אמר לו: זאת לא תהיה, מפני שאין ארור מדבק בברוך.

נתן אברהם לאליעזר ספר, בו הוא מבטיח את כל אשר לו ליצחק בנו. חבש אליעזר עשרה גמלים והטעינם בכל טוב הארץ, ואת פיהם זמם, לבל ירעו מן הגזל. והתפלל לה' ובקש ממנו כי יקרה לפניו את הנערה הראויה ליצחק. אליעזר נתן סימן לכך: אם יאמר לה: "הטי כדך ואשתה" והיא תסכים להוריד את הכד מעל שכמה ולהטותו אל פיו,

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מנעלה)

1. מה השבועות שהשביע אברהם את אליעזר לגבי מציאת אשה ליצחק?

א. שלא יקח אשה מבנות ישמעאל. ב. שלא יקח לו אשה מבנות הכנעני. ג. שילך למצוא לו אשה מארם נהריים. ד. תשובות ב' וג' נכונות.

2. מה נתן אברהם לאליעזר, לפני שאליעזר יצא לחרון למצוא אשה ליצחק?

א. את מגילת היוחסין של המשפחה. ב. את כל תעודות ההצטיינות של יצחק. ג. ספר, בו הוא מבטיח את רכושו ליצחק. ד. א' וג' נכונות.

3. מהי התכונה שהייתה ברבקה ובגללה החליט אליעזר שרבקה מתאימה ליצחק?

א. בעלת חסד. ב. יפת תואר. ג. בעלת חוכמה רבה. ד. כל התשובות נכונות.

4. כיצד הגיב לבן, כשראה את המתנות שקיבלה רבקה מאליעזר?

א. שמח מאוד בשבילה. ב. רץ להציע לאליעזר עזרה, כדי לקבל מתנות. ג. רצה להרוג את אליעזר ולקחת את רכושו. ד. לקח לה אותם מקנאה.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' זה'

5. מה ההדגשה שיש בפסוק "באזני בני חת לכל באי שער עירו לאמר"?

א. כולם כיבדו את עפרון. ב. כולם באו לגמול חסד לשרה. ג. כולם היו עדים למכירה. ד. תשובות ב' וג' נכונות.

6. "ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות" מהם המתנות שנתן להם?

א. שם טומאה. ב. את המתנות שקיבל על אודות שרה. ג. את המתנות שקיבל לרגל הולדת יצחק. ד. א' וב' נכונות.

7. ויביאה יצחק האהלה שרה אמו...וינחם יצחק אחרי אמו" מה גרם ליצחק להתנחם?

א. הנר חזר לדלוק מערב שבת לערב שבת. ב. חזרה הברכה בעיסה. ג. הענן שהיה קשור על האוהל חזר. ד. כל התשובות נכונות.

8. על יצחק כתוב שהוא בא "מבוא באר לחי ראי" (פרק כד) לאיזו מטרה הלך לשם?

א. לראות אם אליעזר חוזר. ב. להביא את הגר לאברהם אביו שישאנה. ג. לקרא לישמעאל לקבור את אברהם. ד. להתפלל תפילת מנחה.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

9. "ויגווע וימת אברהם בשיבה טובה..." (פרק כה) מהי אותה שיבה טובה?

א. ראה שישמעאל עשה תשובה. ב. היה מרוצה מבחירת רבקה כאשה ליצחק. ג. מרוצה שעמד בכל הניסיונות של הקב"ה. ד. א' וב' נכונות.

10. במסכת אבות מובא הפתגם "אמור מעט ועשה הרבה" מי בפרשה עשה להיפך, אמר הרבה ועשה מעט?

א. לבן אחיה של רבקה. ב. אליעזר עבד אברהם. ג. עפרון החיתי. ד. בתואל אביה של רבקה.

שאלות לכיתות ה' עד ח' – ממפרשים אחרים על התורה

11. "...ועשה חסד עם אדוני אברהם" (פרק כד' יב') על פי "בעל הטורים" בזכות מה נענתה תפילתו של אליעזר?

א. בזכות זה שאברהם אמר "יוקח נא מעט מים". ב. בזכות זה שהשתתף בהצלת לוט. ג. בזכות מסירותו הרבה לאברהם. ד. אף תשובה לא נכונה.

12. "ויאמר אחיה ואמה..." (פרק כד' נו') על פי פירוש האבן עזרא, מדוע לבן דיבר ולא בתואל?

א. המלאך הרגו כי רצה לעכב את השידוך. ב. יצא לשליחות ולא היה בסביבה. ג. לבן היה גדול ממנו בחוכמה ובכבוד. ד. כל התשובות נכונות.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.